

därvid än städerna med deras många sevärdheter och än någon naturskön eller historisk plats ute å landsbygden. Att helt enkelt »more» sig i skogen en vacker sommardag är också vanligt. Såväl lärare som barn resa därvid fritt å järnvägarna eller ock mot en mycket låg afgift. Man ser ofta dylika sällskap, företrädde af små dannebrogbärare, som känna tillfället öfvermåttan ansvarfullt och viktigt, af- eller påstiga vid järnvägsstationerna. Stundom följa föräldrarna med. Ett mycket praktiskt sätt att lära ungdomen känna och älska sitt fädernesland!

Om nyttan af sagor

höll folkskolläraren *Fridtjuv Berg* från Stockholm föredrag vid sammanträde med Norrköpings folkskollärareförening sistlidna lördag.

Inledningsvis tog tal:n till utgångspunkt en af Anna Maria Lenngrens dikter, i hvilken hvardagslif i ett gammalt svenskt allmogehem skildras med sin arbetsstämning, hvilostämning och sago-stämning: rotesoldaten berättar krigsminnen, och gamla moster förtäljer sagor.

Att under de långa vinteraftnarna samlä familjens medlemmar till åhörande af sagor har hos oss varit urgammal sed. Denna förtälfde till långt in på 1800-talet men har sedan efter hand dött ut. Men då sagoberättandet sjunkit i aktning bland folket, har det i stället börjat stiga i aktning bland de högre samhällsklasserna. Den åsikten har blifvit allmän, att de gamla sagorna äro något godt, något, som är värdt att taga vara på. Därför har man ock börjat införa dem i skolan. Denna rörelse, som bragt de gamla sagorna till heders, har uppträdt bland alla bildade folk.

Införandet af sagan på skolans område har dock från flera håll rönt motstånd. Det kan icke vara lämpligt, menar man, att fylla barnens fantasi med tal om jättar och troll, drakar och andra vidunder, som aldrig funnits till. Den, som berättar om sådana ting, ljuger ju, och barnen måste förlora förtroendet för honom, emedan de anse sig ha blifvit narrade, sedan de en gång fått klart för sig, att sagans varelser och händelser icke äro verkliga.

Gent emot dylika påståenden ville tal:n först och främst häfda, att sagoberättaren naturligtvis icke »ljuger», icke söker vilseleda. Hans afsikt är icke att vilseleda utan att roa. Det är också blott en inbillning, att barnen verkligen blifva af sagorna vilseledda. Barnen älska sagoäfventyr och tjusas af dem, men de veta mycket väl att skilja mellan fantasiens värld och verklighetens. Detta kan man tydligast se, då barnen leka. Ex. En gosse leker kusk. Ett par stolar äro hans hästar. Han tycker sig höra hästarna gnägga, förnimma vag-

nens skakningar på den ojämna vägen o. s. v. Hans illusion är fullkomlig. Men under allt detta vet gossen mycket väl, att stolarna, som han använder, icke äro hästar, och han skulle bli högst bestört, om de utan påverkan af någon yttre kraft började röra på sig. Barnen vänta sig icke heller att få se sagans föremål i verkligheten.

Påståendet, att sagoberättandet skulle undergräfvat barnens tilltro till dem, som berättat, enär barnen skulle anse sig narrade, är också falskt. Tvärtom äro få egenskaper mera ägnade att tillvinna sin innehafvare barnens tillgifvenhet och förtroende än den att vara en god sago-förtäljare.

Mången, som visserligen icke anser sagorna vara skadliga, torde dock vilja framställa den frågan: Äro de då verkligen nyttiga? Härpå ville tal:n gifva det svaret, att sagorna äro nyttiga, emedan de fylla ett behov. Lif är utveckling, och medlet till utveckling är arbete. Men härvid är icke nog med förvärfvarsarbetet, emedan detta i allmänhet till följd af vår tids allt mera detaljerade arbetsfördelning gifver en allt för ensidig utveckling, hvaraf följden blir den, att jämvikten i de mänskliga förmögenheterna rubbas. Inom de flesta yrken blir fantasiens utveckling alldeles åsidosatt, och näring för densamma i form af poesi varder då ett tvingande behov till och med för de vuxna.

Ännu nödvändigare är poesen för barnen. Dessa böra icke för tidigt indragas i förvärfvarsarbetet utan behöfva en lång förberedelse-tid. Då nu deras lifsenergi icke uppslukas af tvunget arbete, uppstår hos dem ett öfverskott af kraft, hvilket söker sig användning i fantasi-verksamhet, framför allt i leken och sagan. Sagan sysselsätter barnets själskrafter och blir därigenom ett slags föröfning för dess framtida själsarbete. Barnet får af sagan, hvad vi vuxna få af de stora diktarnes verk. Diktaren gifver oss en förenklad, förtydligad och fullkomnad bild af lifvet. Han skärper vår blick, så att vi komma att uppmärksamma mycket, som vi annars icke skulle hafva sett.

Men kunde icke detta gagn vinnas bättre genom modern verklighetsdiktning än genom sagorna? Nej. I andligt lik-som i lekamligt hänseende måste människan genomgå en utvecklingskedja. I stort måste individen genomgå samma utvecklingsskeden, som mänskligheten gjort. Har nu människosläktet i sin barn-dom genomgått ett skede, då det lefde i sagans värld, bör det äfven för barnen vara naturligt att införas i samma värld. Barnen själfva välja ock af all poesi helst sagan. Sagorna framställa visserligen en annan världsordning än den kalla faktiska verklighetens, en världsordning, där den råa styrkan alltid dukar under för intelligensen, där det goda alltid får sin lön och det onda alltid sitt straff, där trogen kärlek öfvervinna alla hinder och genomgå alla

pröfningar o. s. v. Skulle det verkligen vara »onyttigt», att de unga få lefva sig in i en sådan idealiserad värld, innan de träda ut i den faktiskt bestående? Svaret på denna fråga synes icke vara svårt att gifva.

*

Det i hög grad medryckande och intressanta föredraget mottogs med lifliga applåder.

 Sedan tidningstaxan för år 1903 nu utkommit, kan prenumeration å Svensk Läraretidning för nästa år när som helst verkställas. Den bör ske å närmaste postanstalt ju förr dess hellre och senast inom den 24 december. Priset är oförändradt, alltså 4 kronor för hel årgång, postarvodel inberäknadt.

Dendanskaläroverksreformen.

»Allmän förberedelseexamen.»

Den skolordning, som hittills varit gällande i Danmark och som enligt regeringens förslag nu skall afskaffas samt utbytas mot en mera tidsenlig, hvilat på tvänne hufvudgrunder:

- 1) vid en ålder af fyllda 16 år afläggas en s. k. almindelig Forberedelseseksamen, som gifver kompetens till sökande af vissa offentliga befattningar, för hvilka studentexamen ej erfordras;
- 2) den bildning, som kräfvades för afläggande af »almindelig Forberedelseseksamen», meddelas i s. k. Realskoler, parallella med folkskolan.

Båda dessa hufvudgrunder hafva befunnits ej längre motsvara tidsutvecklingens kraf samt därför blifvit i det af ecklesiastikministern framlagda reformförslaget öfvergifna.

I stället för »Realskoler» förordas s. k. Mellem-skoler, för hvilka är fastställd en inträdesålder af fyllda 11 år och hvilka alltså i väsentlig mån äro öfverbyggnader på folkskolan.

Den pröfning, till hvilken »mellanskolan» enligt förslaget skall föra fram, har fått bibehålla det onekligen ganska lyckligt funna namnet »allmän förberedelseexamen». Men den nya allmänna förberedelseexamen skiljer sig från den hittillsvarande därunder, att den beräknas vara aflagd ett helt år tidigare än denna, d. v. s. vid en ålder af fyllda 15 år.